

Studentenwaarden in een geplatformiseerd onderwijslandschap

Een onderzoek naar hoe Nederlandse universitaire studenten vinden dat het hoger geplatformiseerd onderwijs vormgegeven dient te worden.

Jaap Visser

5904544

Eindwerkstuk CIW

Verdiepingspakket MCM

Aantal woorden (incl. quotes & referenties): 6446

Inhoudsopgave

Voorblad	1
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Inleiding	4
Theoretisch Kader	6
Methode	9
Analyse/interpretatie	11
Conclusie/Discussie	21
Literatuurlijst	23
Bijlage 1: Codeboom	26
Bijlage 2: Topic-list	27

Samenvatting

Nederlands hoger onderwijs wordt van origine collectief vormgegeven door de overheid en universiteitsbestuurders op basis van publieke waarden die op dat moment belangrijk worden geacht voor de maatschappij. Hierbij wordt het onderwijs vormgegeven op basis van waarden als: *betaalbaarheid*, *autonomie*, *gelijkheid* en *onafhankelijkheid*. Sinds de COVID-19 pandemie maakt het traditioneel onderwijs plaats voor online onderwijs, op platforms aangeboden door commerciële bedrijven. Doordat deze bedrijven de platforms en hun infrastructuur ontwerpen kunnen zij hun eigen private waarden, zoals *onderwijs optimalisatie*, in het hoger onderwijs vermengen. Er treedt dus een clash van waarden op in het hoger onderwijs, private waarden van bedrijven tegenover publieke waarden vanuit de maatschappij. In dit onderzoek zal worden uiteengezet op welke waarden Nederlandse universitaire studenten vinden dat het online onderwijs gestoeld moet zijn. Nederlandse studenten hebben de meeste interactie gehad met de platforms en hun perspectief is dus belangrijk om mee te nemen bij de collectieve vormgeving van online onderwijs. De meest dominante waarden waarvan Nederlandse studenten vinden dat online hoger onderwijs op gestoeld moet zijn bestaan uit: *engagement*, *persoonlijke ontwikkeling* en *privacy*. Deze waarden komen enigszins overeen met de publieke waarden uit de literatuur, maar fungeren vooral als toevoeging op de reeds besproken waarden. De waarde van *privacy* is de waarde die het meest aan inmengende bedrijven wordt gelinkt, omdat studenten wantrouwend zijn over de intenties van de inmengende bedrijven. Het hanteren van een studentenperspectief op deze vraagstukken is van toegevoegde waarde gebleken op de reeds bestaande literatuur.

1. Inleiding

Hoger onderwijs is aan het platformiseren. Zo zijn Blackboard en Canvas de standaard digitale platforms geworden voor het delen en inleveren van studiemateriaal en is Google Scholar de voornaamste manier geworden voor het vinden van academische teksten (Maex, Van Dijck, Prins & Poell, 2019). Er zijn grote bedrijven die zich volgens Van Dijck, Poell & De Waal (2018) inmengen met educatie, denk bijvoorbeeld aan Apple (Pencil) en Microsoft (Teams). Tijdens de pandemie is deze platformisering van hoger onderwijs verder gegroeid, hoger onderwijsinstellingen moeten wel om te kunnen blijven functioneren in een samenleving waarbij studenten niet op locatie samen mogen komen (Kerssens, 2020).

Hoewel deze platforms een handige oplossing zijn voor onderwijsinstellingen, zijn de meeste platformaanbieders niet gevestigd in Nederland en dus niet bekend met de publieke waarden waar ons onderwijs op gestoeld is (Maex et al., 2019). Scholen zijn, mede door deze platformisering, een 'brandpunt' geworden in de strijd rond publieke waarden in een digitale omgeving (Van Dijck, 2020). Ofwel, er is een strijd gaande binnen onderwijsinstellingen over de waarden waarop het hoger onderwijs gestoeld moet zijn.

Onderwijs werd namelijk in de eerste plaats vormgegeven op basis van publieke waarden die op dat moment belangrijk werden geacht voor de maatschappij (Van Dijck et al., 2018). Poell, Van Dijck & De Waal (2016) definiëren publieke waarden als "zaken die van dermate groot belang voor de samenleving worden geacht dat de organisatie ervan collectieve zorg verdient" (pp.12). Hogere onderwijsinstellingen zijn dus oorspronkelijk collectief vormgegeven op basis van wat vanuit de maatschappij belangrijk wordt geacht voor het onderwijs, zoals de toegankelijkheid van het onderwijs of de betaalbaarheid (Poell et al., 2016). Ook werd het onderwijs al eeuwenlang gebouwd op publieke waarden als vrijheid, onafhankelijkheid, autonomie en gelijkheid (Maex et al., 2019)

Door de platformisering van het onderwijs vermengen bedrijven nu ook hun private waarden in het onderwijs (Williamson, 2018). De platforms die deze bedrijven aanbieden, zoals Microsoft Teams en Zoom, bevatten volgens Maex et al. (2019) namelijk een infrastructuur die vormgegeven is op basis van de private waarden van

een bedrijf, waardoor digitale leeromgevingen nauwelijks worden vormgegeven door de onderwijsinstellingen zelf op basis van publieke waarden maar door bedrijven achter de platforms op basis van eigen private waarden. Zoals bijvoorbeeld het optimaliseren van het onderwijs via gepersonaliseerde diensten en toegepaste kennis, wat ten koste kan gaan van publieke waarden als vrijheid en gelijkheid (Maex et al., 2019). Binnen het hoger onderwijs vindt er dus een clash plaats tussen private en publieke waarden (Van Dijck et al., 2018). Om deze clash te boven te komen moeten er volgens Maex et al. (2019) gezamenlijk grenzen en voorwaarden opgesteld worden met betrekking de vormgeving van het onderwijs. Een soortgelijke benadering hanteert Van Dijck (2020) als ze beschrijft dat er een ethisch kompas opgesteld dient te worden voor digitaal onderwijs.

In dit onderzoek zal een studentenperspectief op een onderdeel van platformisering, namelijk online onderwijs, worden geboden door te onderzoeken welke waarden studenten van belang achten in een online onderwijslandschap en of de inmenging van onderwijsondersteunende bedrijven in het onderwijs deze waarden volgens de studenten bedreigt of positief stimuleert. Er is gekozen voor een studentenperspectief omdat dat volgens Means & Neisler (2021) een gevarieerde maar diepe beschrijving kan opleveren van aspecten van online onderwijs die als wenselijk en onwenselijk worden beschouwd door een partij die er direct en het meest ermee te maken heeft. Zo kan er een breed en duidelijk begrip gecreëerd worden voor iets wat vrij nieuw is en dus nog niet volledig begrepen wordt, namelijk geplatformiseerd onderwijs. De resultaten die het dit onderzoek volgen kunnen enerzijds als bijdrage worden gezien aan de ontwikkeling van het ethisch kompas van Van Dijck (2020) en anderzijds aan de totstandkoming van een consensus over de waarden waar het hoger onderwijs op gestoeld moet zijn. Om dit te bewerkstelligen zal de volgende onderzoeksvraag leidend zijn: *“Op welke waarden moet de platformisering van het hoger onderwijslandschap gestoeld zijn volgens Nederlandse universitaire studenten?”*

2. Theoretisch Kader

2.1 Verschuivingen in het onderwijs

Hoger onderwijsinstellingen ondervinden de laatste jaren een hevige verandering die Marachi & Quill (2020) definiëren als de transformatie van “de cultuur van het boek” naar “de cultuur van het scherm” (p. 429). Deze digitalisering wordt gefaciliteerd doordat bedrijven online platforms, zoals Microsoft Teams, aanbieden die als digitale leeromgeving kunnen functioneren (Williamson & Hogan, 2020). De groeiende aanwezigheid van dit soort onderwijsondersteunende platforms is wat de platformisering van het onderwijs genoemd wordt. Platformisering wordt door Poell, Nieborg & Van Dijck (2019) gedefinieerd als “de penetratie van digitale platforms en hun infrastructuren, economische processen en controlekaders in verschillende sectoren (p. 1)”.

Deze platforms worden volgens Kerssens (2020) ondersteund door de educatietechnologieën die studentendata beschikbaar stellen, zoals Educational Data Management (EDM) en Learning Analytics (LA). Via EDM's kan alle data van studenten, denk aan resultaten en aanwezigheid, verzameld worden (Marachi & Quill, 2020). LA's zijn programma's die data van studenten kunnen verzamelen en visualiseren, waardoor begrepen kan worden hoe studenten leren, en op welke onderwijsmethoden ze het best reageren (Viberg, Hatakka, Bälter, & Mavroudi, 2018). De nieuwe, flexibele vorm van studentendata die door deze systemen beschikbaar komt is *fluid data* (Williamson, 2018).

Het geven van een centrale functie aan deze datagestuurde leersystemen is wat wordt beschreven als *governance by platforms*, ofwel het feit dat platformen zelf een sturende kracht aan het worden zijn voor de vormgeving van de samenleving (Van Dijck et al., 2018). Deze systemen hebben namelijk een sturende kracht voor deze vormgeving omdat ze bepaalde nieuwe mogelijkheden met zich meebrengen voor het onderwijs waardoor het onderwijs hervormt.

Deze ontwikkelingen dragen bij aan de clash van waarden die ontstaan is in het hoger onderwijs doordat ze het mogelijk maken het onderwijs te optimaliseren, terwijl dit dan dus ten koste kan gaan van publieke waarden voor het onderwijs zoals privacy (Van Dijck et al., 2018). Bijvoorbeeld, aan de hand van deze systemen kan

volgens Marachi & Quill (2020) onderwijs gepersonaliseerd worden per student aan de hand van je resultaten, met als gevolg dat het onderwijs geoptimaliseerd wordt.

Hoewel dit de mogelijkheid geeft voor onderwijsinstellingen om het onderwijs te blijven verbeteren betekent dit wel dat studentendata hiervoor beschikbaar gesteld moet worden. Omdat volgens Marachi & Quill (2020) de universiteiten de middelen nog niet hebben om studenten te beschermen tegen *data-harvesting* door bedrijven kan het beschikbaar stellen van studentendata dus al snel leiden tot privacy inbreuk. Studenten zijn op deze manier namelijk niet meer de baas over hun eigen data, en hebben geen controle meer over waar hun data precies is en waar het voor gebruikt wordt.

Bovendien geeft deze nieuwe en flexibele vorm van data nieuwe mogelijkheden voor een onderwijsinstelling met betrekking tot het non-stop surveilleren van een student en zijn/haar voortgang: *dataveillance* genoemd (Williamson, 2018). Dit gaat in tegen de publieke waarde van “vrijheid” die eerder genoemd is als belangrijke publieke waarde van het onderwijs. Wanneer een student non-stop gesurveilleerd wordt en alle resultaten in de gaten gehouden worden is er namelijk weinig sprake van vrijheid meer. Het groeiende belang van data bij de besluitvorming in het onderwijs is wat Jarke & Breiter (2019) beschrijven als de *dataficatie* van het onderwijs.

De onderwijsondersteunende platforms dienen dus niet gezien te worden als enkel neutrale *tools* (Williamson, 2018). De platforms worden namelijk via infrastructuren ingericht op basis van de ideologieën van het achterliggende bedrijf (Poell et al., 2016). Deze infrastructuren moeten worden gezien als praktische manieren van bedrijven om de sector te hervormen op basis van de voorkeuren van het bedrijf (Williamson, 2018). Oftewel, de bedrijven hebben via deze platforms de mogelijkheid om op basis van hun waarden het onderwijs vorm te geven. Dit botst met de traditionele vormgeving van onderwijs, waarbij het onderwijs georganiseerd werd op basis van zaken die van dermate groot belang voor de samenleving worden geacht dat het collectief georganiseerd moet worden (Poell, Van Dijck & De Waal (2016). Hier was dus geen ruimte voor private waarden, maar werd het traditionele onderwijs collectief georganiseerd door betrokkenen bij universiteiten, zoals docenten, universiteitsbestuurders en studenten.

2.2 Studentenwaarden

Hoewel studenten veel van deze veranderingen in het hoger onderwijs moeten ondergaan is er door Van Dijck et al. (2018) weinig aandacht besteed aan hoe studenten betekenis geven aan deze veranderende waarden in hoger online onderwijs. Dit is in contrast met traditioneel onderwijs, waar studentenperspectieven wel meegenomen werden in de organisatie van het onderwijs. In dit onderzoek zal dit ontbrekende studentenperspectief op veranderende waarden in online onderwijs geboden worden. Dit studentenperspectief wordt ook gehanteerd omdat Van Dijck, Poell & De Waal, (2018) een platform beschrijven als een “programmeerbare architectuur ontworpen om bepaalde interactie tussen gebruikers organiseren” (p. 9). Studenten zijn vrijwel de grootste gebruikers van deze platforms tijdens online onderwijs en hebben dus ook de meeste interactie met het platform.

Om goed te begrijpen welke aspecten van geplatformiseerd online onderwijs als wenselijk en als onwenselijk worden ervaren en op basis van deze waarden het online onderwijs goed vorm te kunnen geven, moet er dus worden gekeken naar de groep die de meeste interactie met de platforms heeft, namelijk de studenten. Ook is er gekozen voor een studentenperspectief omdat kritisch onderwijstechnologie onderzoeker Neil Selwyn (2014) kenbaar maakt dat de toename van online onderwijs zorgt voor slechtere onderwijservaringen van studenten. Door een studentenperspectief te hanteren kan er een beter begrip ontwikkeld worden voor hoe online onderwijs wordt ervaren door studenten en kan het onderwijs beter toegespitst worden op de behoeften van studenten. Tijdens de interviews die gedaan zijn is namelijk getracht ervaringen van studenten met online onderwijs om te zetten in waarden.

Net zoals met traditioneel onderwijs is belangrijk dat waarden in het veranderend onderwijslandschap collectief worden opgesteld en gewogen in verschillende contexten en perspectieven (Van Dijck et al., 2018). Deze visie wordt beaamd door Kerssens (2020), hij stelt dat hoger onderwijsinstellingen *value-frameworks* nodig hebben. Echter, deze *frameworks* zijn nog nauwelijks beschreven in de academische wereld. Het studentenperspectief op publieke waarden dat gehanteerd wordt kan worden gezien als één van de perspectieven op publieke waarden in onderwijs die volgens Van Dijck et al. (2018) nodig zijn.

3. Methode

3.1 Interviews

Er zijn semigestructureerde interviews uitgevoerd op basis van het boek van Holstein en Gubrium (1995). Vooraf is er een topic-lijst opgesteld die fungeerde als fundament voor de interviews. Leidende onderdelen van die topic-lijst waren: *platformisering, de inmenging van bedrijven in het onderwijs, dataficatie* en *de ervaring met online onderwijs*. Tijdens de interviews is deze topic-lijst gebruikt als manier om de flow in het gesprek te houden op het moment dat er saturatie plaats heeft gevonden bij het vorige gespreksonderwerp. Het was belangrijk dat het interview aanvoelde als een conversatie voor de participant, aangezien een conversatie een rijke bron is voor het identificeren van persoonlijke waarden (Brinkmann, 2013). Dit is enerzijds bewerkstelligt door de participant de manier (fysiek of online) en locatie van afname van het interview te laten kiezen waardoor de participant zich in een voor hem/haar veilige omgeving bevindt, en anderzijds door tijdens de interviews een luchtige vorm van bevraging te gebruiken. In plaats van directieve vragen te stellen is er namelijk gekozen om brede, open vragen te stellen die de participant uitnodigt zo veel en gedetailleerd mogelijk vanuit de eigen ervaring te spreken. Zo werd er bijvoorbeeld gesproken over toekomstvisies met betrekking tot online onderwijs en over eventuele aanpassingen die de participant zou maken aan online onderwijs, om al deze besproken aspecten en ervaringen tegen het einde van het interview samen om te zetten naar concrete waarden van die student.

Tijdens deze interviews is er gebruik gemaakt van de driedelige interviewstructuur van Galetta (2012). Het openingssegment bestaat uit brede vragen om de participant bekender te maken met het onderzochte fenomeen en zich op zijn gemak te laten voelen. In het middensegment worden er diepere vragen gesteld met een specifieke focus op de ervaringen van de studenten met onderwijsplatforms, hun visie op de inmenging van bedrijven in het hoger onderwijs en hun toekomstvisie wat betreft online onderwijs. In het afsluitende segment van het interview worden door de participant en interviewer samen de besproken ervaringen van de participanten samengevat en geconcretiseerd.

3.2 Proefpersonen

Tijdens het onderzoek is er gewerkt met een steekproef van 8 personen. Er is gekozen om de participanten te selecteren op basis van *purposive sampling*. Hierbij worden participanten vooraf beoordeeld op hun bruikbaarheid (Baxter & Babbie, 2003). De participanten zijn allemaal universitaire studenten die op het moment een opleiding volgen, behalve één participant die haar mastersopleiding recent heeft afgerond. De deelnemers hebben zowel traditioneel als online onderwijs in Nederland meegemaakt en zijn dus bekend met de verschillende onderwijsondersteunende platforms. Om te verzekeren dat de participanten geschikt waren om mee te doen aan het onderzoek zijn ze voordat de interviews ingepland werden geïnformeerd over het onderwerp en zijn ze op de hoogte gesteld van de reeds beschreven “clash van waarden” in het hoger onderwijs.

3.3 Dataverwerking

Na de uitvoering van de interviews zijn de opnames getranscribeerd. De transcripten zijn gecodeerd op basis van het driestappen codeermodel van Strauss en Corbin, beschreven in Babchuk (1996). Dit model bevat drie fases, open coderen, axiaal coderen en selectief coderen. Eerst worden er labels gecreëerd op basis van wat de participanten zeggen, deze labels staan heel dichtbij de letterlijke tekst (open). Vervolgens worden deze labels samengevoegd tot relevante categorieën (axiaal) en uiteindelijk ontstaan er uit deze categorieën overkoepelende thema's (selectief). Deze thema's fungeren als directe representaties van de belangrijkste waarden voor studenten in digitaal hoger onderwijs, en vormen zo de basis voor het beantwoorden van de hoofdvraag.

4. Analyse en interpretatie van studentenwaarden

De drie leidende waarden die uit de interviews naar voren gekomen zijn worden in dit stuk uiteengezet. Deze drie waarden, op volgorde van hoe dominant aanwezig ze waren, zijn: *engagement*, *persoonlijke ontwikkeling* en *privacy*.

4.1 Engagement

De eerste studentenwaarde waar het online onderwijs op gestoeld moet zijn is *engagement* en dit is tevens het grootste en meest voorkomende thema. Deze waarde wordt niet beschreven door zowel Poell et al. (2016) en Maex et al. (2019). Deze waarde kan dus gezien worden als een vooralsnog onbeschreven, maar zeer waardevolle waarde voor de vormgeving van hoger online onderwijs. De studenten maken duidelijk dat online onderwijs zodanig ingericht moet worden dat de mate van engagement tussen student en docent, en tussen student en universiteit, verbetert en gewaarborgd blijft. Uit de interviews bleek dat met engagement de mate bedoeld wordt waarin studenten geprikkeld worden door het onderwijs en daarmee de mate van gevoelsmatige toenadering tussen student en het onderwijs. De mate van toenadering tussen student, docent en het onderwijs zelf blijkt, op basis van de interviews, bepaald te worden door drie aspecten van de vormgeving van het online onderwijs: *interactie*, *verbondenheid* en *onderwijskwaliteit*.

4.1.1 Interactie

Studenten ervaren weinig tot geen interactie tijdens online onderwijs, en met name tijdens de online werkgroepen wordt als een probleem ervaren. Bij de hoorcolleges maakt het gebrek aan interactie minder uit want tijdens traditioneel onderwijs was er tijdens hoorcolleges ook al weinig sprake van interactie, zo blijkt ook uit de volgende quote:

“Ja, hoorcolleges zijn gewoon goed te volgen, ook al zit je thuis zeg maar je hoeft niet per se veel interactie” - transcript 7

Met name tijdens de werkgroepen wordt er dus weinig interactie ervaren waardoor de studenten een grotere afstand tot de stof voelen dan het geval zou zijn bij traditioneel onderwijs. Dit gebrek aan interactie komt enerzijds voort uit de manier waarop de les

wordt vormgegeven en anderzijds uit het feit dat het ervaren wordt alsof de medestudenten zich bewust meer op de achtergrond houden tijdens online onderwijs. Een werkgroep zou bijvoorbeeld interactiever vormgegeven kunnen worden waardoor er meer gespard kan worden met de stof, en zouden er bepaalde richtlijnen opgesteld kunnen worden met betrekking tot het aanzetten van de camera en microfoon. Het verbeteren van de interactie tijdens werkgroepen moet dus enerzijds vanuit de vormgeving van het onderwijs komen en anderzijds vanuit de studenten zelf. Eerstgenoemde wordt goed geïllustreerd door de volgende quote

“en dan kun je zeggen: "ja, oké, dan doen we het niet" of je kan zeggen: "hé, oké, deze persoon en dan lees je een naam voor, jij gaat nu een antwoord geven" en dat is veel meer nodig bij online onderwijs"- transcript 7

Er moet dus vanuit het onderwijs zelf, of vanuit de docent zelf volgens de studenten meer moeite gedaan worden om het onderwijs interactiever te maken. Wanneer mensen doen alsof ze er niet zijn, of er wordt niet gereageerd moet de docent adequater handelen om de interactiviteit van een werkgroep te behouden en te voorkomen dat het verstrekken van informatie eenrichtingsverkeer wordt. Wanneer de interactie verloren gaat en het daadwerkelijk eenrichtingsverkeer wordt neemt volgens de studenten de motivatie om goed mee te doen af en gaat er veel bruikbare stof verloren. Het feit dat studenten zelf ook niet bijdragen aan het behoud van de interactiviteit wordt geschetst door de volgende quote:

“En dan merk je dat er best wel vaak gewoon studenten bij zitten die zeg maar wel, in de call aanwezig zijn, maar eigenlijk niet aanwezig zijn. Dus die zeggen niks, die hebben geen camera aan, dus daar heb je dan ook niks aan, en dan denk je ja waarom doe ik het wel"- transcript 2

Buiten het feit dat het onderwijs zelf interactiever vormgegeven moet worden om het engagement te behouden, ligt hiervoor dus ook een bepaalde verantwoordelijkheid bij de studenten zelf. De geïnterviewde studenten gaven aan dat ze zelf motivatie verliezen om goed mee te doen met de werkgroep wanneer het duidelijk is dat een deel van de werkgroep niet actief mee doet en zich “verstopt” achter zijn/haar laptop.

4.1.2 Verbondenheid

De studenten gaven aan dat ze het belangrijk vinden zich “verbonden” te voelen met de universiteit en de vakken die ze volgen. Deze verbondenheid die de studenten willen ervaren tijdens het onderwijs is te weinig aanwezig bij het online onderwijs dat zij ervaren. Het onderwijs voelt onpersoonlijk en doordat er (te) weinig engagement is tijdens de online lessen voelen de studenten zich minder verbonden met het onderwijs. Dit wordt geïllustreerd in de volgende quote:

“Ik merk toch dat het online onderwijs veel meer individueel is, als je inderdaad wat je zegt, als je klaar bent laptop dicht gooien en je bent gewoon klaar.”- transcript 3

Deze quote schetst hoe het online onderwijs een student het gevoel geeft individueel te studeren, de student voelt zich niet meer onderdeel van een vak of verbonden met de universiteit als geheel. En dit heeft negatieve gevolgen voor hoe het studeren ervaren wordt, zo blijkt uit de volgende quote:

“Zeg maar, en dan, ja, nou ja, dan voel je je gewoon wat meer verbonden met het hele gebeuren en dat scheelt wel, ja, voor motivatie.”- transcript 8

De mate van verbondenheid die de studenten voelen is dus van directe invloed op hoe het studeren verloopt, voelen de studenten zich niet verbonden dan neemt de motivatie af. Er zal dus vanuit online onderwijs meer engagement moeten komen richting de studenten waardoor de studenten zich meer verbonden voelen met hun studie. Dit heeft namelijk effecten op de motivatie en daarmee studieresultaten van de student.

4.1.3 Onderwijskwaliteit

Deze subcategorie van de waarde engagement doelt op hoe goed of slecht de kwaliteit van het gegeven onderwijs is. Uit de interviews blijkt dat wanneer de kwaliteit van hoe de werkgroep gegeven wordt slecht is, doordat bijvoorbeeld de docent niet vaardig is met het platform, haken de studenten snel af en vindt er weinig tot geen engagement meer plaats tussen student en onderwijs. Een docent die niet vaardig is met het platform, of überhaupt met het geven van online onderwijs zorgt er

dus voor dat de stof niet of minder goed overkomt en heeft negatieve gevolgen voor hoe het onderwijs ervaren wordt, zo blijkt ook uit de volgende quote:

“En dan denk ik toch wel van ja, ik betaal wel zoveel collegegeld dat dit eigenlijk niet hoort te gebeuren”- transcript 3

Maar, dit is wel de categorie die de studenten het snelst verbeterd zien worden, zo wordt geïllustreerd door volgende quote uit hetzelfde transcript:

“Ja, maar ik, ik denk dat dat ook wel uit zichzelf wel een beetje gebeurt als docenten langer doen en meer weten wat de mogelijkheden zijn, want ik merk nu ook wel een verschil met online colleges en werkgroepen tussen nu en een jaar geleden. Die stijgende lijn zit er sowieso wel in.”-transcript 3

4.1.4 Hoe kan engagement verbeteren?

Er is uiteengezet dat engagement volgens studenten een belangrijke waarde is bij online onderwijs, en hoe deze engagement vooralsnog niet optimaal toegepast wordt. Echter, er worden door de studenten ook oplossingen gegeven voor dit probleem en manieren geboden om de waarde engagement goed te integreren in het online onderwijs. Dat is bijvoorbeeld het gebruik maken van onderwijsondersteunende tools, zoals Mentimeter of Kahoot. Hiervoor zijn veel quotes te gebruiken aangezien het vaak is aangekaart, maar de volgende quote is het meest treffend:

“ik denk ook dat er zeker dingen zijn die je actief kan aanpassen, ja, gewoon quizzes en dat soort dingen. Ik geloof echt wel dat er een manier is dat je het kan doen.”- transcript 4

Docenten zouden tijdens online onderwijs (meer) gebruik kunnen maken van tools die de werkgroep kunnen ondersteunen, en tegelijkertijd interactief ingesteld zijn zoals een quiz. Hierdoor voelen de studenten zich meer verbonden met het onderwijs en gaat de waargenomen kwaliteit van het onderwijs omhoog. De studenten geloven dus dat de engagement verbeterd kan worden, en vinden ook dat dit verbeterd moet worden aangezien het volgens de studenten een van de belangrijkste waarden is van online onderwijs.

4.2 Persoonlijke ontwikkeling

De tweede waarde waar volgens studenten het online onderwijs op gestoeld moet zijn is *persoonlijke ontwikkeling*. Studenten vinden het belangrijk dat het onderwijs zodanig wordt ingericht dat het de studenten helpt zich persoonlijk te ontwikkelen tot een volwaardig student, zoals dat met traditioneel onderwijs ook zo zou zijn. Hierbij vallen twee categorieën van deze persoonlijke ontwikkeling te onderscheiden die specifiek relevant zijn voor online onderwijs: *studie-ervaring* en *autonomie*.

Deze twee categorieën zijn de belangrijkste aspecten van persoonlijke ontwikkeling die met online onderwijs te maken hebben. Het benoemen van *persoonlijke ontwikkeling* als waarde voor online onderwijs is nog niet veel beschreven in de literatuur. Wel kunnen de meeste waarden die Maex et al. (2019) beschrijven als publieke waarden voor hoger onderwijs gezien worden als onderdelen van persoonlijke ontwikkeling. Maex et al. (2019) noemde namelijk vrijheid en autonomie als belangrijke publieke waarden. Zowel vrijheid als autonomie van de studenten zit verwerkt in de waarde *persoonlijke ontwikkeling*. Deze waarde kan dus gezien worden als uitbreiding van de waarden van Maex et al. (2019), op basis van een studentenperspectief.

4.2.1 Studie-ervaring

Met studie-ervaring wordt voornamelijk bedoeld op het gevoel hebben dat je echt aan het studeren bent, in plaats van dat je losstaande online cursussen aan het volgen bent. Hierbij wordt vooral gerefereerd naar “het sociale aspect” van onderwijs dat bij online onderwijs nog niet duidelijk aanwezig is. Zo blijkt ook uit de volgende quote:

“Het was wat meer machinaal zo van... "we gaan het zo snel mogelijk doen" en je gaat toch minder snel het echt gezellig maken”- transcript 5

Dit “sociale aspect” is nauw verbonden met de eerdere waarde van *verbondenheid*. Het verschil zit hem in het feit dat *verbondenheid* meer refereert aan de studie en universiteit, en deze waarde refereert aan de mensen binnen deze studie en universiteit. Het online onderwijs wordt dus als machinaal en onpersoonlijk ervaren, waardoor het echte gevoel van studeren wegvloeit en de persoonlijke ontwikkeling

die voor studenten zo belangrijk is stukt. Deze persoonlijke ontwikkeling gebeurt volgens de studenten met name in het eerste jaar, wat volgens de studenten een cruciaal jaar is om je te ontwikkelen van scholier naar volwaardig student. Deze persoonlijke ontwikkeling in het eerste jaar wordt dus in de weg gestaan door de manier waarop het onderwijs momenteel is vormgegeven. Dit blijkt ook uit de volgende quote:

“Voor eerstejaarsstudenten nu is dat heel anders, je eerste jaar draait namelijk ook heel erg om leren studeren, weten hoe een universiteit werkt en ik denk dat je dat nu allemaal best wel mist, omdat alles digitaal is.”- transcript 7

Met name eerstejaars zijn dus volgens de studenten momenteel de dupe van hoe het online onderwijs is vormgegeven. Online onderwijs is volgens de studenten te veel vormgegeven op basis van het overdragen van informatie, zonder hierbij te focussen op de ontwikkeling van de personen als studenten door het geven van een echte studie-ervaring. Volgens de studenten zou het verhogen van persoonlijk contact hier een oplossing in kunnen bieden, er zou bijvoorbeeld een grotere rol weggelegd moeten worden voor studiebegeleiders of coördinatoren tijdens het online onderwijs. Deze mensen zouden, met name eerstejaars, goed op weg kunnen helpen tijdens het studeren en hiermee ervoor kunnen zorgen dat de studenten zich persoonlijk ontwikkelen op het gebied van studeren. En hoewel er vanuit de inrichting van online onderwijs dus meer gefocust kan worden op het geven van een echte studie-ervaring aan studenten, is het volgens de studenten ook nog maar de vraag of dit wel goed mogelijk is om überhaupt te bewerkstelligen. Meerdere studenten benadrukten namelijk dat “een klaslokaal eigenlijk vrijwel onvervangbaar is”, zo blijkt ook uit de volgende quote:

“Ik denk wel dat je een kleine stap in de goede richting kan zetten, maar dat het nooit op het level van fysiek komt, en dat merk ik ook gewoon.”-transcript 3

4.2.2 Autonomie

Het andere belangrijke deel van persoonlijke ontwikkeling bij online onderwijs is de geboden mate van autonomie aan studenten. Deze waarde wordt ook letterlijk beschreven als publieke waarde van traditioneel onderwijs door Maex et al. (2019),

maar deze bron ziet autonomie als iets losstaand terwijl het in dit verslag gezien wordt als onderdeel van persoonlijke ontwikkeling. Enerzijds vinden de studenten het een goede zaak dat studenten heel autonoom moeten handelen tijdens online onderwijs, en anderzijds plaatsen ze vraagtekens bij het de vraag of studenten daar wel toe in staat zijn. Het feit dat studenten autonomer moeten handelen is volgens de studenten positief voor de persoonlijke ontwikkeling van de studenten, maar alleen als ze ook weten hoe ze met deze vrijheid om moeten gaan. Dat eerste blijkt uit de volgende quote:

“ik merk eigenlijk juist wel dat omdat het nu allemaal online staat, ook al vind ik het kwalitatief iets minder, dat omdat ik het meer zelf kan inplannen dat ik er evenveel of zelfs meer mee bezig ben.”- transcript 3

Het feit dat de student meer vrijheid krijgt zorgt er dus voor dat hij er, ongeacht dat er minder begeleiding is, evenveel of meer met de stof bezig is. Of-te-wel de student ontwikkelt zich persoonlijk doordat hij meer vrijheid krijgt om de stof autonoom te behandelen. Echter, er wordt dus ook duidelijk gemaakt dat de mate van autonomie die studenten hebben alleen werkt als de student daar zelf ook toe in staat is, zo illustreert de volgende quote:

“Ik denk dat dat wel een nadeel van online onderwijs is, want die eigenschap heb je wel nodig, want als ze dat niet hebben dan is online onderwijs heel lastig.”- transcript 7

De manier waarop er toch begeleiding kan plaatsvinden, waarbij de waarde *persoonlijke ontwikkeling*, het best gewaarborgd blijft is volgens de studenten een combinatie. Online onderwijs zou zodanig vorm gegeven moeten worden dat het de hoge mate van autonomie behoudt, maar dat wel, voor de studenten die dat dus nodig hebben, combineren met een strakke begeleiding. Zo wordt elke student de mogelijkheid geboden om zich persoonlijk te ontwikkelen, zonder hierbij geneigd te zijn om niks meer te gaan doen vanwege de vrijheid die hij krijgt. Dit is meerdere malen aangegeven, maar wordt het best geïllustreerd door de volgende quote:

“Ehm ja, nee, ik vind dit op zich een positief iets, maar ehm wel, mits het soort van gepaard is met in ieder geval de mogelijkheid tot wel extra begeleiding.”- transcript 8

4.3 Privacy

De derde, en laatste, waarde waar het online onderwijs op gestoeld moet zijn volgens de studenten is *privacy*. Hiermee werd door de studenten bedoeld dat ze willen dat het online onderwijs zodanig ingericht wordt dat hun data die bekend is bij de universiteit niet zomaar verstrekt wordt aan andere bedrijven. Hierbij komt dat studenten in controle willen staan over hun eigen data en ook de garantie willen hebben dat hun privacy gewaarborgd blijft in de vorm van de regulatie van bedrijven die zich willen inmengen met het onderwijs bijvoorbeeld doormiddel van een keurmerk. Deze waarde is weinig beschreven als publieke waarde voor traditioneel onderwijs. Dit is te verklaren doordat traditioneel onderwijs nog niet te maken met de verhoogde belangrijkheid van data, *dataficatie*, die met de opkomst van online onderwijs is opgetreden. Wel is beschreven door Marachi & Quill (2020) hoe de inmenging van bedrijven in het onderwijs kan leiden tot de optimalisering van het onderwijs, waarvoor er veel data van studenten gebruikt moeten worden wat kan leiden tot privacy-schending. Er werd ook door de studenten vaak met wantrouwen gekeken naar de bedrijven die zich willen inmengen met het onderwijs door bijvoorbeeld het aanbieden van onderwijsplatforms, zo wordt goed geïllustreerd door de volgende quote:

“Omdat bedrijven hebben toch vaak als doel gewoon winst maken en een universiteit niet. Universiteit heeft voornamelijk als doel onderzoek doen en gewoon studenten opleiden en ik denk dat dat wel kan clashen.” – transcript 2

Door de studenten wordt er veelal met wantrouwen richting de bedrijven die zich willen inmengen met het onderwijs gekeken doordat ze twijfelen over de beweegredenen van dat bedrijf. Een commercieel bedrijf heeft namelijk andere primaire doelen dan een universiteit heeft, bijvoorbeeld winst maken. De studenten zijn bang dat deze doelstelling ervoor zorgt dat hun data gebruikt wordt als winstproduct, ook al zou dit potentieel positieve gevolgen kunnen hebben voor de

ontwikkeling van het (online) onderwijs. Voor de studenten wordt het dus belangrijk controle te hebben over hun eigen data, ze willen precies weten wat ermee gebeurt en aan wie de universiteit hun data verstrekt om online onderwijs mogelijk te maken. Zo blijkt ook uit de volgende quote:

“Omdat het gewoon private bedrijven zijn die meer informatie over jou krijgen zonder dat je daar zelf ook echt bij stilstaat en nadrukkelijk toestemming voor gegeven hebt” – transcript 3

Studenten hebben dus niet het gevoel alsof ze de controle hebben over hun eigen data, terwijl dat wel iets is wat belangrijk voor ze is. In de interviews is gesproken over hoe de studenten het zouden oplossen en wat voor hen het privacyvraagstuk acceptabel genoeg zou maken om te zeggen dat de waarde *privacy* voldoende in online onderwijs vermengt is.

Hierbij werd er vaak een vorm van regulering aangegeven. De studenten willen garanties vanuit de universiteit, of de overheid, dat hun privacy gewaarborgd blijft tijdens online onderwijs. Er is door een student geopperd om een keurmerk te creëren voor bedrijven die zich willen inmengen met het onderwijs en data van de universiteit willen. Dit keurmerk zou als garantie dienen dat er zo veilig mogelijk met de studentendata omgegaan wordt door de universiteit en het inmengende bedrijf. Het idee van een keurmerk is vervolgens ook voorgesteld aan de andere studenten en vrijwel iedereen was het er mee eens dat dat voor hun zou gelden als een *garantie van privacy-waarborging*. Hoe dit vormgegeven zou kunnen worden wordt geïllustreerd in de volgende quote:

“Met een beetje mensen die verstand hebben van onderwijs en van digitaal onderwijs en van data en privacy en van de wet, en die dan kunnen beoordelen inderdaad of een bepaald platform voldoet aan waar wij zouden willen dat het aan voldoet.” – transcript 8

Echter, sommige studenten plaatsten ook enige kanttekeningen bij het privacyvraagstuk. Zo waren er ook studenten met een wat cynischere visie op privacy. Privacy zou “allang dood zijn” en zou achterhaald zijn in deze maatschappij.

Voor hen maakte het niet uit of er garanties met betrekking tot privacy zouden komen, aangezien zij de opvatting hebben dat privacy niet meer bestaat in deze wereld en dat iedereen's gegevens sowieso al bekend zijn bij degenen die die gegevens willen. Zo wordt geïllustreerd in de volgende quote:

“Nee, ik ben daar over het algemeen wel redelijk laks in het maakt me eigenlijk nooit zoveel uit, want ik heb altijd wel de opvatting dat mensen die achter mijn informatie willen komen dat kunnen” – transcript 1

Daarentegen waren de studenten die deze opvatting van privacy hadden wel van mening dat privacy in zijn algemeenheid een belangrijke waarde bij de vormgeving van online onderwijs moet zijn. Het feit dat ze persoonlijk niet in privacy geloven haalt niet weg dat ze voor het algemeen belang hun persoonlijke mening opzij willen zetten. Ook al geloven ze niet meer in privacy, als de andere studenten dat wel nog heel erg doen is het belangrijk dat dat meegenomen wordt bij de vormgeving van online onderwijs. Dit illustreert de volgende quote:

“Ja, voor mij persoonlijk maakt het niet zoveel uit, maar ik denk voor in het algemeen dat dat wel belangrijk is dat ze gewoon moeite doen om privacy te waarborgen” – transcript 1

Deze quote komt dus uit hetzelfde transcript als bovenstaande quote waarin negatief wordt gesproken over privacy. Hieruit blijkt dus dat hoewel sommige studenten privacy zelf niet zo belangrijk meer vinden, ze het wel belangrijk vinden dat privacy bij online onderwijs gewaarborgd blijft als anderen nog wel veel waarden hechten aan privacy. En dat andere studenten nog wel veel waarde hechten aan privacy bleek uit de andere interviews. Zo is privacy toch een van de belangrijkste waarden van studenten bij de vormgeving van online onderwijs.

5. Conclusie en Discussie

Dit onderzoek had als doelstelling een duidelijk beeld te schetsen van de waarden waarop het hoger online onderwijs gestoeld moet zijn volgens Nederlandse universitaire studenten. Dit gebeurde aan de hand van de volgende onderzoeksvraag: “*Op welke waarden moet de platformisering van het hoger onderwijslandschap gestoeld zijn volgens Nederlandse universitaire studenten?*”. In de literatuurbespreking is de clash tussen private en publieke waarden in het onderwijs blootgelegd, de inmenging private waarden bij de vormgeving van online onderwijs hierbij komend vanuit bedrijven. Uit de interviews en de daaruit vloeiende resultaten bleek dat de bevroegde studenten bij het formuleren van hun gewenste waarden in het onderwijs weinig rekening hielden met deze inmengende bedrijven. De antwoorden waren vooral vrij persoonlijk, het waren antwoorden puur vanuit de visie van de student zelf op online onderwijs en wat zij vinden dat dominante waarden moeten zijn bij de vormgeving van online onderwijs; de inmengende bedrijven werden hierbij niet per sé van belang geacht bij het verwezenlijken van de vermenging van deze waarden in het onderwijs.

Echter, dit gold niet voor alle waarden die met de studenten besproken zijn. Hoewel het de minst dominant aanwezige waarde was van de waarden die besproken zijn in de analyse, werd het privacyvraagstuk veelvuldig aangekaart door de studenten. Bij dit privacyvraagstuk met betrekking tot online onderwijs werd er door de meeste studenten wantrouwend gekeken richting de inmenging van bedrijven in het onderwijs. Er werden vraagtekens gezet bij de beweegredenen van de bedrijven die zich willen inmengen, en er werd uitgesproken dat de studenten willen dat ze controle hebben over hun eigen data. Studenten willen de garantie dat de privacy van hun gegevens die bekend zijn bij de universiteit veilig zijn en dat deze gegevens niet als ‘handelswaar’ gebruikt worden. Dit komt overeen met de publieke waarde van *privacy* die in de literatuurbespreking naar voren is gekomen.

De studentenwaarden die uit dit onderzoek zijn gebleken verhouden zich op bepaalde manieren tot de reeds beschreven publieke waarden waar het onderwijs traditioneel op gestoeld is, onder anderen door Maex et al. (2019) en Poell et al. (2016). De waarden beschreven in dit verslag kunnen gezien worden als toevoeging aan de waarden van Poell et al. (2016), zij gaven waarden als *toegankelijkheid* en *betaalbaarheid* als voorbeelden. Deze twee zijn niet aan bod gekomen in dit verslag

doordat ze niet zijn aangegeven door de studenten. Echter, deze bron heeft ook niet de waarden beschreven die in dit onderzoeksverslag zijn beschreven dus kunnen de waarden in dit verslag gezien worden als toevoeging. De waarden van Maex et al. (2019) komen deels overeen met de waarden beschreven in dit verslag. Zij beschreven namelijk *vrijheid*, *onafhankelijkheid*, *autonomie* en *gelijkheid* als publieke waarden van traditioneel onderwijs. Uit dit verslag bleek dat zowel *vrijheid* als *autonomie* door de studenten gezien worden als belangrijke waarden voor online onderwijs maar zagen deze als onderdeel van een groter geheel, namelijk *persoonlijke ontwikkeling*. Ook is gebleken dat de studenten niet achter de optimalisatie van het onderwijs via inmengende bedrijven staan, omdat dit ten koste kan gaan van de *studie-ervaring* en dit is een belangrijk onderdeel van de waarde *persoonlijke ontwikkeling*.

De resultaten van mijn onderzoek kunnen als bijdrage worden gezien aan het door Kerssens (2020) besproken *value-framework* dat hoger onderwijsinstellingen nodig hebben. Hoger onderwijsinstellingen zouden dus rekening moeten houden met het vermengen van de waarden *privacy*, *persoonlijke ontwikkeling* en *engagement* tijdens de vormgeving van online onderwijs, mocht de online variant aanwezig blijven in het onderwijs. Dit onderzoek zou uitgebreid kunnen worden door het te betrekken op het hele onderwijs in het algemeen. Het is gebleken dat het hanteren van een studentenperspectief op vraagstukken die zich afspelen in het onderwijs waardevol is, want het kan leiden tot inzichten die niet (dominant) aanwezig zijn in de reeds bestaande literatuur, zoals is gebleken uit de vorige alinea. Het meenemen van studentenperspectieven is ook een punt voor vervolgonderzoek: mocht traditioneel onderwijs weer de standaard worden is het van belang dat er via studenten naar de onderwijsvraagstukken gekeken wordt en dat hiermee het collectief opstellen van waarden waar het onderwijs op gestoeld moet zijn gewaarborgd blijft.

Literatuurlijst

- Babchuk, W. A. (1996). Glaser or Strauss? Grounded theory and adult education. *Proceedings of the 15th Annual Midwest Research-to-Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education*, 12(2), 1-6.
- Baxter, L. A., & Babbie, R. (2003). *The Basics of Communication Research* (1st ed.). Boston: Cengage Learning.
- Brinkmann, S. (2013). *Qualitative interviewing. Understanding qualitative research* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Galletta, A. (2012). *Mastering the semi-structured interview and beyond: From research design to analysis and publication* (2nd ed.). New York: New York University Press.
- Holstein, J. A., & Gubrium, J. F. (1995). *The Active Interview. Qualitative Research Methods Series* (2nd ed.). Thousand Oaks: SAGE.
- Jarke, J., & Breiter, A. (2019). The datafication of education. *Learning, Media and Technology*, 44(1), 1-6.
- Kerssens, N. (2020). Governing education's public space: a case for value-driven digitization. *Digital Culture and Education*. Geraadpleegd van <https://www.digitalcultureandeducation.com/reflections-oncovid19/niels-kerssens> -
- Maex, K., Van Dijck, J., Prins, C., & Poell, T. (2019, 22 december). 'Digitalisering bedreigt onze universiteit'. *De Volkskrant*. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/digitalisering-bedreigt-onze-universiteit-het-is-tijd-omeen-grens-te-trekken~bff87dc9/>

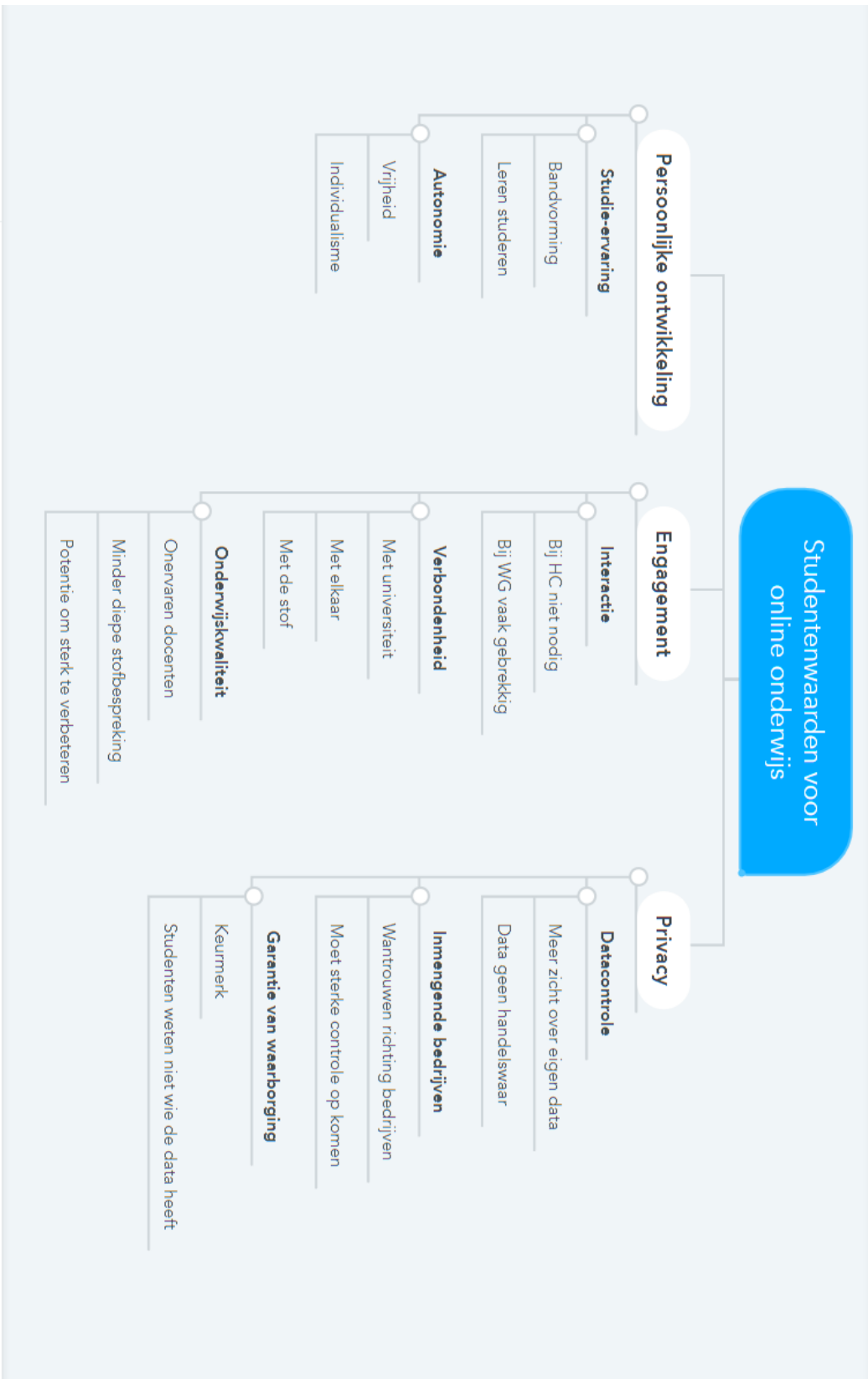
- Marachi, R., & Quill, L. (2020). The case of Canvas: Longitudinal datafication through learning management systems. *Teaching in Higher Education*, 25(4), 418-434. doi:10.1080/13562517.2020.1739641.
- Means, B., & Neisler, J. (2021). Teaching and Learning in the Time of COVID: The Student Perspective. *Online Learning*, 25(1), 8-27.
- Poell, T., Nieborg, D., & van Dijck, J. F. T. M. (2019). Concepts of the Digital Society: Platformisation. *Internet Policy Review*, 8(4).
- Poell, T., Van Dijck, J., & De Waal, M. (2016). *De platformsamenleving: Strijd om publieke waarden in een online wereld*. Amsterdam University Press.
- Selwyn, N. (2014). *Digital technology and the contemporary university: Degrees of digitization*. London: Routledge.
- Van Dijck, J. (2020, 23 januari). 'Scholen hebben een ethisch kompas nodig om te kunnen navigeren in de digitale leeromgeving'. *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd van <https://fd.nl/opinie/1331502/scholen-hebben-ethisch-kompas-nodig-om-te-navigerenindedigitaleleeromgeving#:~:text=Scholen%20en%20klaslokalen%20vormen%20een,waarden%20in%20een%20digitale%20samenleving.>
- Van Dijck, J., Poell, T., & De Waal, M. (2018). *The platform society: public values in a connective world*. New York: Oxford University Press.
- Viberg, O., Hatakka, M., Bälter, O., & Mavroudi, A. (2018). The current landscape of learning analytics in higher education. *Computers in Human Behavior*, 89(1), 98-110.
- Williamson, B. (2018). The hidden architecture of higher education: building a big data infrastructure for the "smarter university." *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 15(1), 1-26.

Williamson, B., & Hogan, A. (2020). *Commercialisation and privatisation in/of education in the context of Covid-19*. Brussel: Education International.

Bijlagen

Bijlage 1: Codeboom

Bijlage 2: Topic-list

Dikgedrukt staat het topic

Normaal geschreven staan de specificaties

Schuin gedrukt zijn eventuele voorbeeldvragen, andere vragen tijdens het interview komen naar voren op basis van de antwoorden van de participant

Opening:

Introductie

Introduceren van mijzelf en van de participant

Formaliteiten (bv. toestemming voor het opnemen en toestemming voor gebruik van vergaarde data)

Introduceren onderwerp van interview

Transitie van traditioneel naar online onderwijs

Inmenging van bedrijven met het onderwijs

De gevolgen hiervan op het onderwijs

Wat verstaan we onder publieke en private waarden

Welke rol spelen deze waarden in deze ontwikkelingen

Duidelijk maken dat, en waarom ik een studentenperspectief op deze waarden belangrijk vind

Voorbeeldvragen:

Hoe heb je globaal de transitie van traditioneel naar online onderwijs ervaren?

In hoeverre ben je bekend met de inmenging van bedrijven in het onderwijs?

Wat zijn de grootste verschillen die jij zelf hebt gemerkt tussen traditioneel en online onderwijs?

Ervaring met online onderwijs

Positieve ervaringen volgens de participant

Negatieve ervaringen volgens de participant

Voorbeeldvragen:

Hoe heb je online onderwijs vooralsnog ervaren?

Kun je je een specifiek moment herinneren dat voor jou een positieve ervaring was dat te maken heeft met online onderwijs? En hoe zit dat met negatieve ervaringen?

Middel:

Visie op onderwijs

Welke aspecten van onderwijs vind de participant belangrijk (bv. plezier? leren? persoonlijke ontwikkeling?)

Denk je dat deze aspecten op online onderwijs nog steeds zodanig gewaarborgd kunnen blijven?

Waarom wel/niet?

Zijn er dealbreakers voor jou bij de gebruikmaking van online onderwijs (zou de participant het bijvoorbeeld nog gebruiken als de privacy definitief niet gegarandeerd kan worden)

Waarom wel/niet?

Voorbeeldvragen:

Zou je online-onderwijs (gedeeltelijk) behouden als de pandemie "over" is?

In hoeverre heeft de transitie van onderwijs volgens jou het onderwijs veranderd?

Wat is verbeterd en wat is verslechterd volgens jou?

Dataficatie

Toenemend belang van studenten data uitleggen

Is de participant zich hier bewust van?

Wat vind de participant hier van?

Positieve en negatieve gevolgen bespreken samen met de participant

Uitleggen hoe universiteiten aan die data komen als bruggetje naar volgend topic

Toenemende rol van bedrijven in het onderwijs

Nader dit fenomeen uitleggen

Ervaringen van participant hiermee

Beknopt onderwijsondersteunende programma's (LA's, LMS's) en *fluid data* uitleggen

Ervaringen van participant hiermee

Hoe zien de participanten de toekomst van deze programma's in het onderwijs?

Positieve aspecten hiervan volgens de participant

Negatieve aspecten hiervan volgens de participant

Aspecten van online onderwijs die de participant belangrijk vindt die hierdoor in het gedrang komen

Aspecten van online onderwijs die de participant belangrijk vindt die hierdoor positief gestimuleerd worden

Voorbeeldvragen:

Wat is volgens jou de reden dat bedrijven zich in het onderwijs inmengen? Geloof je dat ze het beter willen maken?

Ben jij een voorstander van de gebruikmaking van onderwijsondersteunende programma's? Zou je ze een prominentere rol toewijzen? Waarom wel of waarom niet?

Zie jij de inmenging van bedrijven als een bedreiging voor het onderwijs?

Platformisering

Uitleggen wat we onder platformisering verstaan

Ziet de participant dit als iets positiefs of negatiefs?

Waarom?

In literatuur besproken positieve gevolgen uitleggen (bv. verhoogde autonomie voor studenten)

In literatuur besproken negatieve gevolgen uitleggen (bv. Gebrek aan privacy (dataveillance))

Deze gevolgen van platformisering samen tegenover elkaar zetten

Voorbeeldvragen:

Hoe wegen deze gevolgen tegen elkaar op?

Wat vind jij het belangrijkste en wat vind jij ondergeschikt?

Afsluiting:

Samenvatting interview (richtlijnen, specificaties komen voort uit het interview zelf)

Duidelijk bespreken welke aspecten van (online) onderwijs belangrijk worden geacht door de participanten

Deze aspecten gezamenlijk omzetten naar waarden

Dit samen met de participant koppelen aan de inmenging van bedrijven

Bij dit kopje zo veel mogelijk de participant aan het woord laten, het gaat immers om hun perspectief

Interviewafsluiter

Heeft dit interview de visie van de participant op online onderwijs veranderd?

Is er nog iets wat de participant kwijt wil?

Heeft de participant nog vragen?

Nogmaals duidelijk maken wat er met zijn data gaat gebeuren en toestemming herhalen

Bedanken